

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

فارسی بایه هشتم دوره اول متوسطه - ۱۱۵

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

دفتر تألیف کتاب‌های درس عمومی و متوسطه نظری

حسن ذرفالقاری، حاتم زندی، مهدی آذرخزین، زهرا سلطانی مطلق، ابراهیم هداوند میرزا،
جعیت کجانی حصاری و علیرضا چنگیزی (اعضای شورای برنامه‌ریزی) - فریدون اکبری شلدره،
معصومه نجفی‌پازکی، حسین قاسم پور مقدم، محمد رضا سنگری و سهناز عبادتی (اعضای گروه
تألیف) - حسن ستایش (ویراستار)

اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

لیدا نیک‌روش (مدیر امور فنی و چاپ) - مجید ذاکری یونسی (مدیر هنری) - جواد صفری
(طراح گرافیک، طراح جلد و صفحه آرآ) - ساییا پور حسینی گ کائی، سحر خراسانی، فاطمه رادبور،
مریم طباطبایی، صبا صفا و حافظه میر افتخاری (تصویرگر) - کامران انصاری (طراح خط رایانه‌ای) -
زهرا ایمانی نصر، سیده فاطمه محسنی، فاطمه گیتی چبین، زهرا رشیدی مقدم، سبیده ملک‌آزادی،
حیدر تابت کلاچاهی، فاطمه رئیسان فیروز آیاد (امور آماده‌سازی)

تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن: ۰۲۶۱-۹۸۸۳۰-۹۲۶۶، دورنگار: ۰۲۶۱-۱۱۶۱-۹۱۶۱، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

ویگاد: www.irtextbook.ir و www.chap.sch.ir

شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران: تهران - کیلومنتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱
(دارویختن) تلفن: ۰۲۶۱-۵۱۶۱-۸۵۸۱، دورنگار: ۰۲۶۱-۸۵۱۶-۴۹۹۸، کد پستی: ۳۷۵۱۵-۱۳۹

شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»

چاپ سوم ۱۳۹۵

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش
است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در پایگاه‌های مجازی،
نمایش، اقتباس، تلحیص، تبدیل، ترجمه، عکس برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع، بدون
کسب مجوز ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

نام کتاب:

بدیداورنده:

مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف:

شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف:

مدیریت آماده‌سازی هنری:

شناسه افزوده آماده‌سازی:

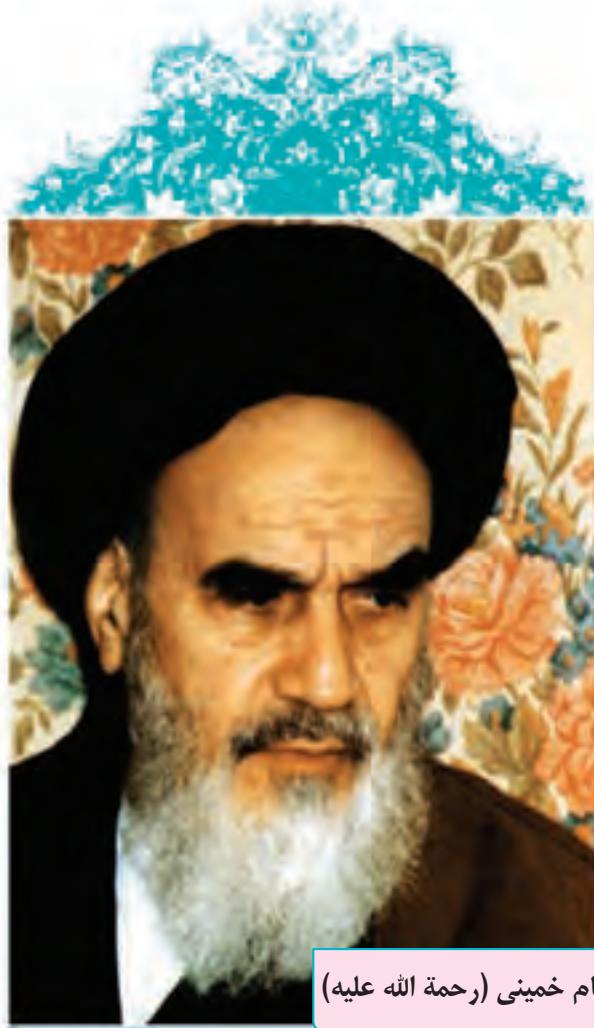
نشانی سازمان:

ناشر:

جا به خانه:

سال انتشار و نوبت چاپ:

شابک ۳-۰۵۲۳۴۸-۵-۹۶۴-۹۷۸ ISBN 978-964-05-2348-3

امام خمینی (رحمه الله عليه)

فرزندان عزیزم، امید است با نشاط و خرمی درس هایتان
را خوب بخوانید و در همان حال، به وظایف اسلامی که
انسان ها را می سازد، عمل کنید و اخلاق خود را نیکو کنید
و اطاعت و خدمت پدران و مادران تان را غنیمت شمارید.

۱۶ مقدمه

ستایش: به نام خدایی که جان آفرید | ۹

۱۱ فصل اول: زیبایی آفرینش

۱۲ درس اول - پیش از اینها

۱۶ حکایت: به خدا چه بگوییم؟

۱۷ درس دوم - خوب جهان را ببین! صورتگر ماهر

۲۳ روان خوانی: جوانه و سنگ

۲۹ فصل دوم: شکفتن

۳۰ درس سوم - ارمغان ایران

۳۵ حکایت: همدلی و اتحاد

۳۶ درس چهارم - سفر شکفتن

۴۲ شعرخوانی: شوق مهدی (عج)

۴۳ فصل آزاد: ادبیات بومی (۱)

۴۴ درس پنجم - آزاد

۴۶ حکایت / شعر خوانی

۴۷ فصل سوم: سبک زندگی

۴۸ درس ششم - راه نیک بختی

۵۱ درس هفتم - آداب نیکان

۵۸ حکایت: خودشناسی

۵۹ درس هشتم - آزادگی

۶۳ روان خوانی: آقا مهدی

زیبایی آفرینش

شکفتن

فصل آزاد: ادبیات بومی

(۱)

سبک زندگی

٦٧ | فصل چهارم: نام‌ها و یادها

- ٦٨ | درس نهم - نوجوان با هوش، آشپززاده وزیر، گریه امیر
- ٧٥ | درس دهم - قلم سحرآمیز، دو نامه
- ٨٠ | حکایت: نام خوش بو
- ٨١ | درس یازدهم - پرچم‌داران
- ٨٤ | شعرخوانی: ای وطن من

نام‌ها و یادها

٨٩ | فصل پنجم: اسلام و انقلاب اسلامی

- ٩٠ | درس دوازدهم - شیرِ حق
- ٩٣ | حکایت: اُن شاء الله
- ٩٤ | درس سیزدهم - ادبیات انقلاب
- ٩٩ | درس چهاردهم - یاد حسین علیه السلام
- ١٠٢ | روان‌خوانی: شوق آموختن

اسلام و
انقلاب اسلامی

١٠٧ | فصل آزاد: ادبیات بومی(۲)

- ١٠٨ | درس پانزدهم - درس آزاد
- ١١٠ | حکایت / شعر خوانی

فصل آزاد: ادبیات بومی
(۲)

١١١ | فصل ششم: ادبیات جهان

- ١١٢ | درس شانزدهم - پرنده آزادی، کودکان سنگ
- ١١٨ | درس هفدهم - راه خوبشختمی
- ١٢٣ | روان‌خوانی: آن سوی پنجره

ادبیات جهان

١٢٥ | نیایش

١٢٧ | واژه نامه

١٣٦ | اعلام: اشخاص...، آثار...، مکان‌ها

١٤٩ | فهرست کتاب‌های مناسب

١٥١ | فهرست منابع

مقدمه

سخنی با دبیران ارجمند

به نام خداوند جان آفرین حکیم سخن در زبان آفرین
پروردگار حکیم را سپاس می‌گوییم که بخت بلند خدمت به آموزش عمومی کشور را روزی ما قرار داده است.
پس از حمد و ستایش پروردگار مهریان، به آگاهی همکاران ارجمند می‌رسانیم که کتاب فارسی پایه هشتم، بر بنیاد رویکرد عام «برنامه درسی ملی جمهوری اسلامی ایران»، یعنی شکوفایی فطرت الهی، استوار است و با توجه به عناصر پنجگانه علم، تفکر، ایمان، اخلاق، عمل و جلوه‌های آن در چهار پهنه خود، خلق، خلقت و خالق، بر پایه «برنامه حوزه تربیت و یادگیری زبان و ادبیات فارسی»، سازماندهی و تألیف شده است.
امیدواریم آموزش این کتاب، به رشد و شکوفایی زبان و ادب فارسی و پرورش باشته‌تر نوجوانان یاری رساند و به گشایش کرانه‌های امید و روشنایی فراودی آینده‌سازان ایران عزیز بینجامد.
برای اجرای نیکوتر این برنامه و اثربخش ساختن فرایند یادگیری، توجه شما همکاران ارجمند را به نکات زیر، جلب می‌کنیم:
■ رویکرد خاص برنامه فارسی‌آموزی، رویکرد مهارتی است: یعنی بر آموزش و تقویت مهارت‌های زبانی و فرازبانی، تأکید

دارد و ادامه منطقی کتاب‌های فارسی دوره ابتدایی است؛ به همین روی، لازم است همکاران ارجمند از ساختار و محتوای کتاب‌های دوره پیش، آگاهی داشته باشند. ■ رویکرد آموزشی کتاب، رویکرد فعالیت بنیاد و مشارکتی است؛ بنابراین، توصیه می‌شود در فرایند تدریس از طراحی و به کارگیری شیوه‌های یادگیری متنّو و روش‌های همیاری و گفت‌و‌گو استفاده شود. حضور فعال دانش‌آموزان در فرایند یاددهی – یادگیری، کلاس را سرزنش و بانشاط و آموزش را پویاتر می‌سازد و به یادگیری، ژرفای بیشتری می‌بخشد.

■ در بخش مهارت‌های خوانداری، ویژگی‌های گفتاری و آوایی زبان فارسی همچون لحن، تکیه، آهنگ و خُرده مهارت‌های دیگر، به طور مناسب، مورد توجه قرار گیرد. ■ در آموزش، از بیان مطالب اضافی که به انباشت دانش و فرسایش ذهنی دانش‌آموزان، منجر می‌شود، پرهیز گردد. این موضوع به ویژه در دانش زبانی و ادبی، به طور جدی رعایت شود. مباحث دستوری، ادبی و زبانی در سال‌های آینده، با گستردگی بیشتری، بیان خواهد شد؛ بنابراین، به همین اندازه و محدوده کتاب، باید بستنده کرد.

■ دانش زبانی و ادبی، برگرفته از متن درس است و پیوستگی زیادی با ساختار زبانی درس دارد. آموزش این نکات به درک و فهم بهتر متن، کمک می‌کند؛ بنابراین «متن محوری» در این بخش، از اصول مورد تأکید است.

■ روان‌خوانی‌ها، شعرخوانی‌ها و حکایات با هدف پرورش مهارت‌های خوانداری، ایجاد نشاط و طراوت ذهنی، آشنایی با متون مختلف و مهم‌تر از همه، پرورش فرهنگ مطالعه و کتاب خوانی، در ساختار این کتاب گنجانده شده‌اند. در پایان هر «روان‌خوانی» بخش «فرصتی برای اندیشیدن» با دو پرسش، تدوین شده است. این پرسش‌ها برای تقویت سواد خواندن، توانایی درک و فهم، پرورش روحیه نقد و تحلیل متون، تنظیم گردیده است.

■ فعالیت‌های بخش «گفت و گو» مربوط به قلمرو مهارت‌های گفتاری زبان است؛ از نوشتمن پاسخ در این بخش، خودداری گردد تا فرصت پرورش سخن‌گویی و تقویت

فن بیان، فراهم آید و فرهنگ هماندیشی و گفتمان سازنده و روحیه نقدپذیری، نهادینه شود.

■ فصل «ادبیات بومی» با درس‌های آزاد، فرصت بسیار مناسب برای توجه به گنجینه‌های فرهنگ سرزمینی و مشارکت دانش‌آموزان عزیز و دبیران گرامی در تألیف بخشی از کتاب است. پیشنهاد می‌شود برای تولید محتوای این درس‌ها به موضوع‌های متناسب با عنوان فصل در قلمرو فرهنگ، ادبیات بومی، آداب و سُنّ محلی، نیازهای ویژه نوجوانان و دیگر ناگفته‌های کتاب توجه شود.

■ فرصت‌ها و فعالیت‌های نوشتاری به گونه‌ای طراحی و سازماندهی شده‌اند تا یادگیری و تثبیت آموخته‌ها و کاربرد صحیح آنها به درستی محقق شود. فعالیت‌های نوشتاری، تمرینی برای درست‌نویسی و تقویت سواد ادراکی محتوای کتاب فارسی است.

■ فعالیت‌های نوشتاری باید در دفترچه پاسخ داده شوند. نوشتن پاسخ برخی از فعالیت‌های نوشتاری در کلاس به صورت گروهی، به پرورش تفکر دانش‌آموزان کمک می‌کند و روحیه مشورت‌پذیری را شکوفا می‌سازد.

■ درس نگارش و انشا که در پرورش ذهن، خلاقیت و تقویت توان نویسنده‌گی بسیار مؤثر است، از مهر سال ۱۳۹۳، در قالب کتابی جداگانه، طراحی شده است؛ به همین سبب، فعالیت‌هایی که در این کتاب ماهیت نگارشی داشتند، به آن کتاب راه یافتدند.

■ همه عناصر ساختاری و محتوایی کتاب فارسی، بر بنیان اصول علم برنامه‌ریزی درسی، به صورت یکپارچه و درهم تنیده، سازماندهی شده‌اند؛ از این‌رو، آموزش این کتاب، می‌باید به یک دبیر واگذار گردد و برنامه‌ریزان محترم آموزشی مدارس نیز لازم است به این اصل، پایبند باشند و از تفکیک ساعت‌آموزشی و مواد درسی (فارسی، املاء) و تقسیم آن میان چند دبیر، به ویژه دبیران غیرمتخصص، جدا خودداری کنند.

■ زمان آموزش کتاب «فارسی» با املاء، دو ساعت؛ و کتاب «آموزش مهارت‌های نوشتاری (نگارش و انشا)» هم دو ساعت در هفته است.

■ گروه زبان و ادب فارسی

■ دفتر تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

■ نشانی رایانه‌ای: Literature_dept.talif.sch.roshd.ir

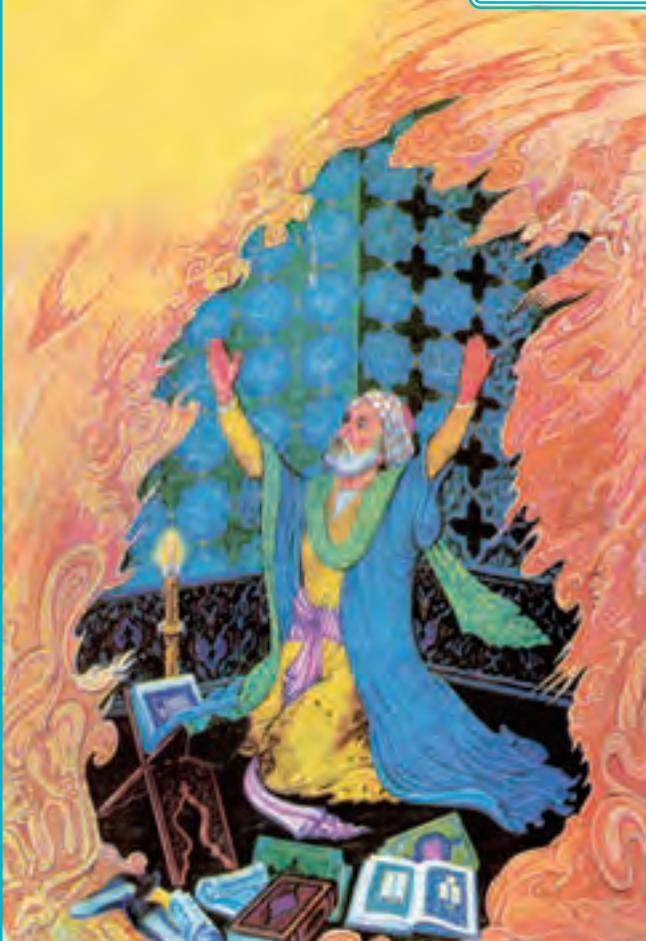

ستایش

ای نام‌گویی تو سرودش دیوان‌ها

وی علمت روی تزیف و عذان‌ها

مستوره کردستانی

به نام خدایی که جان آفرید

سخن گفتن اندر زبان آفرید
کریم خلا گش پوزش پذیر
بنی آدم و مرغ و مور و مکس
یکی را به خاک اندر آرد ز تخت
کروهمی بر آتش برد ز آب نیل
بزرگان نهاده بزرگی ز سر
فروماده از گنه ما هیش
بصر، متہای جاش نیافت
 صغایی به تدریج، حاصل کنی
توان رفت جز بر پی مصطفی

۱ به نام خدایی که جان آفرید
خداوند بخشیده دستکیر
پرستار امرش همه چیز و کس
یکی را به سر، برند تاج بخت
گلتان گند آتشی بر خیل
۵ به درگاه لطف و بزرگیش بر
جهان، مُقْتَق بر الیش
بشر، ماورای جلاش نیافت
تائل در آینه دل کنی
مال است سعدی که راه صفا

سعدی، بوستان